HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומתניתין [ו] **דאמר הריני נזיר לגמרי ואם מאי.** כלומר ואם מי הוית נזירה והלכך אי אמרה אמן דיאחא לה בנזירות הרי בעל יכול להפר לפי שלא תלה נדרו בנדרה [ב] [ומתני' (ד) דקתני דיכול להפר את שלה ובריתא [ג] קתני דשייכן [ו] יכול להפר): **מתני' הרי זו סופגת את הארבעים.** מפרש לה לעיל (כא.):

רבי יהודה אומר ספופו מכם מרדות. אם לא נתחייבה במלקות מן התורה תהא לוקה מכות מדרבנן כדי להוכיחה שלא תהא מזידה: **גמ' ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה במה הכתוב מדבר.** אם באשה שנדרה והפר לה בעלה א] סליחה זו למה אלא כו' ד] ע"כ באשה שהפר לה בעלה ה] והיא לא ידעה הכתוב מדבר הא כבר כתיב ואם ביום שמוע איש ויגיע אותה ו) דהיינו שהפר לה בידיעתה: **מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ואכל בשר טלה** גרסי': **המתכוון לאכול בשר חזיר** ז) גרסי': **דמעיקרא לאיסורא איכון.** דהא לא ידעה דהפר לה בעלה ח) ומשום הכי צריכה כפרה וסליחה: **אבל אשה הפר לה בעלה.** דקאי גבה בהתירא אימא לא תיבעי סליחה: **דלא איקבע איסורא.** דהוא סבור דשומן הוא: **אבל בשתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן.** כהתיא דאיסי בן יהודה: **דאיקבע איסורא.** דהא מיהא הוה ידע דחדא מינייהו של חלב: **אימא לא תתני ליה בהפרה וסליחה.** דכמזיד דמי: **קמ"ל דלא שנא.** ידע ט) כולו ולא שנא ידע ט) מקצתו מביא אשם תלוי ומתכפר לו: **ואחד אכלו לשם אכילה גסה.** כ] או מחמת תאוה שאכלו ברעבון: **מי דמי אלו אמרינן דבאחד דרך.** הולך אחד ואכל אחד: **והא שתי דרכים.** אשמו ואחותו דלזה מזדמנה לו אשתו ולזה אחותו: **כל הפסוק הזה לשון עבירה נאמר.** ולכך אי אתה יכול לדונו לכף זכות: י) **אח נפשע זה לוט.** שנקרא אח לאברהם כדכתיב יא) אל נא תהי מריבה וגו' כי אנשים אחים אנחנו (בראשית יג): **מקרית עוז זה אברהם.** דכתיב הביטו אל צור חוצבתם (ישעיה נא):

ומדיניס

ומתניתין כגון דאמר לה הריני נזיר ואת מאי משום הכי מיפר את שלה ושלו קיים: **מתני'** ט) **האשה שנדרה בנזיר והיתה** שותה ביין ומטמאה למתים ג) ה"ז סופגת את הארבעים ג) ב) הפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים אינה סופגת את הארבעים רבי יהודה אומר אם אינה סופגת את הארבעים ג) תספוג ד) מכת מרדות: **גמ'** ה) ת"ר [1] אישה הפרם וה' יסלח לה (ו) **באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה כפרה וסליחה** ז) וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר [2] ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון חתיכה ספק של שומן ספק של חלב אמר קרא ונשא עונו מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאכ"ו איסי בן יהודה אומר ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ח) ונשא עונו המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה על דבר זה ידוו הדווים וכל הני למה לי צריכין דאי תנא גבי אשה התם הוא דבעיא כפרה וסליחה משום דמעיקרא לאיסורא איכוון אבל חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלהיתרא איכוין לא בעי כפרה וסליחה ואי איתמר הדא דאיכא איסורא אבל אשה דהפר לה בעלה דהתירא לא תיבעי כפרה וסליחה ואי איתמר הני תרתי הוה אמינא הני תרתי הוא דסגי להון בכפרה וסליחה דלא איקבע איסורא אבל ט) שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא ט) אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב [3] כי ישרים דרכי ה' (ג) וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו בם וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו בם ט) אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו צדיקים ילכו בם וזה שנזדמנה לו אחותו ופושעים יכשלו בם מי דמי אנן קאמרינן הדא דרך הכא שני דרכים אלא משל ללוט ושתי בנותיו עמו הן שנתכוונו לשם מצוה וצדיקים ילכו בם הוא שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו בם ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכווין ט) אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר [4] וישא לוט [5] ותשא אשת אדוניו את עיניה [את עיניו] [6] כי היא ישרה בעיני וירא [7] וירא אותה שכם בן חמור את כל כבר הירדן [8] כי בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה [9] אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי והא מינם אנים תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו [10] ובקומה של בכירה לומר שבשכבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא: ט) דרש רבא מאי דכתיב [11] אח נפשע מקרית עוז

ומדינים

יז א מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכ' יט סמג לאוין רמ:
יח ב ג מיי' שם הלכה יח:

תורה אור השלם

1. וְאִם הָפֵר יָפֵר אוֹתָם אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל מוֹצָא שְׂפָתֶיהָ לִנְדָרֶיהָ וּלְאִסַּר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הֵפָרָם וַיְיָ יִסְלַח לָהּ: במדבר ל יג
2. וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְעָשְׂתָה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְלֹא יָדַע וְאָשֵׁם וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: ויקרא ה יז
3. מִי חָכָם וְיָבֵן אֵלֶּה נָבוֹן וְיֵדָעֵם כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי יְיָ צַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם: הושע יד י
4. וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה לִפְנֵי שַׁחֵת יְיָ אֶת סְדֹם וְאֶת עֲמֹרָה כְּגַן יְיָ כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בֹּאֲכָה צֹעַר: בראשית יג י
5. וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱמֹרִי אֲשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר שִׁכְבָה עִמִּי: בראשית לט ז
6. וַיֹּאמֶר לוֹ אֲבִיו וְאִמּוֹ הָאֵין בִּבְנוֹת אַחֶיךָ וּבְכָל עַמִּי אִשָּׁה כִּי אַתָּה הוֹלֵךְ לִקְחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים הָעֲרֵלִים וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל אָבִיו אוֹתָהּ קַח לִי כִּי הִיא יָשְׁרָה בְעֵינָי: שופטים יד ג
7. וַיַּרְא אֹתָהּ שֶׁכֶם בֶּן חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ: בראשית לד ב
8. כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָצוּד: משלי ו כו
9. כִּי זָנָתָה אִמָּם הֹבִישָׁה הוֹרָתָם כִּי אָמְרָה אֵלְכָה אַחֲרֵי מְאַהֲבַי נֹתְנֵי לַחְמִי וּמֵימַי צַמְרִי וּפִשְׁתִּי שַׁמְנִי וְשִׁקּוּיָי: הושע ב ז
10. וַתְּשַׁקְּרוּן אֶת אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הוּא וְתָבֹא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ: בראשית יט לג
11. אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת עֹז וּמִדְיָנִים כִּבְרִיחַ אֲרַמּוֹן: משלי יח יט

פי' הרא"ש

בהפרתה. אפי' תימא כדקתני ברייתא ומתני' כגון דאמר לה הריני נזיר ואת [מאי] בתמיה כלו' דרך שאלה שאל לה ואת מה בדעתיך ולא שתלה נדרו בנדרה: אשה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה וכו'. תימה אמאי שבק תנא תרי קראי קמאי וה' יסלח לה כי הניא אביה אותה ועוד קרא אחרינא והפר את נדרה אשר עליה ואת מבטא שפתיה אשר אסרה על נפשה ונקט האי קרא בתרא ועוד הני ג' קראי למה לי דהנך ג' קראי דמייתי בשמעתי' עביד להו צריכותא וצ"ע.

נוסחת הריב"ן

ו) ומתניתין כגון דאמר: ב) מתני': ג) דקתני דשייכן אין יכול: ד) ע"פ: ה) (והיא לא ידעה) ליתא בכ"י: ו) ועלה בידו בשר חזיר גרסינן: ז) ופעילו הכי [וע"ש]: ח) כולן: ט) אח מקלמן: י) כדכתיב כי אנשים אחים כו':

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכ' יסלח לה במה הכתוב מדבר באשה שהפר: (ב) שם ואחת של שומן אמר קרא ונשא עונו: (ג) שם ישרים דרכי ה' צדיקים כל"ל ואות ו' נמחק: (ד) רש"י ד"ה ומתני' וכו' ומתניתין קתני דיכול להפר את שלה ושלו קיים וכו'ייתא:

גליון הש"ם

גמ' אבר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה. עיין טורי אבן כ"ה דף כט ע"ל ד"ה מיכוון:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה ת"ל וכו' סליחה זו וכו'. נ"ב עי' מ"מ: ב] ד"ה ואחד אכלו לשם אכילה גסה מחמת תאוה שאכלו ברעבון כל"ל. וכ"ב עי' מ"מ דכוותא רש"י בזה ליישב קושית התוס' בד"ה פסח ודו"ק: ג] תוס' ד"ה איסי בן יהודה אומר ולא. הוי"ו מן ולא נמחק. וכ"ב והוא לא: ד] ד"ה על דבר וכו'. נ"ב עי' מ"מ מ"ש על מהרש"ל בקידושין ועל התוס' כאן: ה] ד"ה פסח כו' מרוב שונאו. נ"ב עי' מ"מ:

מוסף רש"י

מכת מרדות. לדוי (שבת מ:) לאו מלקות הרבעים הוא אלא מכת מרדות, מכת רידוי מדרבנן (יבמות נב.) רידוי בתוכחה אלא ירגיל בזה, ואין לה קצבה אלא עד שיקבל עליו (חולין קמא:).

אישה הפרם וה' יסלח לה. אע"פ שאישה הפרה לריכה סליחה, כמה הכתוב מדבר, מאחר שאישה הפרה מה שעברה ומה זו סליחה (קדושין פא:) **והיא לא ידעה.** והיא שותה ביין מיד ולוף על פי שבהיתר, כיון שהיא לאיסור נתכוונה לריכה סליחה (שם). **על דבר זה ידוו הדווים.** שם הסם לא לדוות ידוו על זה, שאינו מתכוין ויש כאן נפילות עון (שם). **לשם אכילה גסה.** אלא לשום מצוה אלא נתכוין לאוכלו לשם קיעוה עצורה (הוריות י:). **אנן קאמרינן הדא דרך.** דזה לך בה וזה יכול בה, **הכא שני דרכים.** דלזה מזדמנה לו אשתו ולזה מזדמנה לו אחותו (שם).

ואיכא [למימר] דהא קרא עדיפא ליה לאתויי משום דאשתו דאשתו כגופו דמיא וקצת ברור לה שהפר לה ביום שמעו ואפ"ה צריך כפרה. אבל בתו לא ברור לה כולי האי שאביה הפר לה. וקרא מציעאה נמי איירי בנערה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולא ברור לה כולי האי והשתא נמי ניחא דצריכי הני ג' קראי: כיוצא בדבר אתה אומר והוא לא ידע ואשם. גבי אשם תלוי כתי' ודרש לה ר' עקיבא בחתיכה אחת וקרא תניינא ט) דריש ליה איסי בן יהודה לב' חתיכות ותרווייהו צריכי כדמפ': אבל ב' חתיכות דאיקבע איסורא. ולא הוצרך התלמוד לומר ואי אתמר ב' חתיכות דשמעע דקרא לא משתמע ב' חתיכות אלא מיתורא דרש"י ליה: נהי דלא עביד פסח מן המובחר מצוה מיהא קעביד. וא"ת והא משמע פ' הגוזל קמא דאכילה גסה לא שמה אכיל וא"כ איסור עביד שלא יצא ידי חובתו. וי"ל דהכי קאמר נהי דלא יצא ידי חובתו מאכילת פסח רשע קרי' ליה מה היה יכול לעשות אם הוא כבר שבע אין לו מלמנע מלאכול ואין ראוי לקרותו רשע אם אכלו. ור"ת תירץ דתרי גווני אכילה גסה הוו התם מיירי שהוא כבר שבע שהוא קץ באוכל ומה שהיה אוכל אינו נהנה ממנו כלל. ובההיא אמרי' האוכל אכילה גסה ביוה"כ פטור והכא מיירי שהוא שבע הרבה אבל אינו קץ במאכל: חדא דרך. שהצדיק הולך בו ואינו נכשל והרשע נכשל והכא ב' דרכים זה בא על אשתו וזה בא על אחותו: הוא שנתכוון לשם עבירה כמ"ד ביבמות גוי אסור בבתו ואפי' למ"ד מותר מדור המבול ואילך נדרו עליהם נדר עתה ופרשו מרוב ערוות. שהרי אם לא פירשו לא הי' צריכים להשקותו יין: אח נפשע זה לוט שפירש מאברהם שנא' כי אנשים אחים אנחנו. מקרית עוז זה אברהם דכתיב ביה הביטו אל צור חוצבתם שע"י המריבה שפירש מאברהם גרם לו להיות שכן לאנשי סדום

ט) נראה דרבינו היה גורס בדברי איסי והוא לא ידע ונפלא לו ומה מי שנתכוון וכו' והוא קרא תמיינא דכתיב ממי באשם תלוי בפוף הפרשה.